

Riktlinjer för nämndernas internprissättning

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att godkänna nedanstående riktlinjer för nämndernas internprissättning.

Inledning

Köp och försäljning av verksamheter sker i större skala främst inom äldreomsorg, omsorg om personer med funktionshinder och socialpsykiatri. Inom dessa områden styr fördelningsmodellen resurserna till den biståndsbeslutande stadsdelsnämnden som därmed får kostnadsansvaret för insatsen. Anledningen till detta är den åtskillnad som görs mellan myndighetsutövningen (beslutet om insatsen eller biståndet) och utförandet av insatsen.

Därutöver kan köp och försäljning mellan nämndernas övriga verksamhetsområden förekomma i mindre omfattning.

Inom ordinarie förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola sker resurstilldelningen direkt via prestation till utförande nämnd varvid inget behov av köp eller försäljning av verksamhet finns. Övriga verksamheter som omfattas av något av stadens schablon- eller pengmodeller berörs inte heller av riktlinjerna i denna bilaga då ersättning ska erläggas utifrån den av kommunfullmäktige fastställda schablonen eller peng.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person om än uppdelad på olika nämnder. Det är däremot av strategisk betydelse att prissättningen vid köp och försäljning mellan nämnderna så långt som möjligt är konkurrensneutral. Jämförelser mellan vad det kostar att köpa från en privat vårdgivare eller från en annan stadsdelsnämnd ska kunna ske utifrån priset på tjänsten. Därför är det en strategiskt viktig fråga för staden hur priset för en tjänst ska beräknas utöver att detta även regleras i kommunallagen.

Bakgrund

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma principer. Dessa principer bör utgå från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling. Det är väsentligt att priserna så långt som möjligt beaktar alla de faktorer som är nödvändiga för att åstadkomma en konkurrens på lika villkor mellan stadens utförare och enskilt drivna verksamheter. Vidare är det av stor vikt att öppenhet råder mellan nämnderna avseende beräkningsgrunderna av priset.

Därutöver finns behov av verksamhetsspecifika råd och anvisningar. En möjlighet som bör prövas är att särskilda överenskommelser träffas mellan nämnderna och som definierar på en mer detaljerad nivå vad som ingår i priset.

För att administrativt underlätta en effektiv hantering av köp/sälj inom staden måste verksamhetssystemen utnyttjas där så är möjligt. Detta innebär behov av gemensamma prismodeller (t.ex. att priset för en viss verksamhet ska uttryckas

Bilaga 7:2

i kr per vårddygn, termin eller omsorgsnivå) för hela staden samt att hänsyn i övrigt måste tas till vad som är tekniskt möjligt inom stadens verksamhetssystem.

Det är mycket viktigt att på olika sätt följa upp internprissättningen i staden. Ett naturligt område för detta bör vara den granskning som utförs av stadens revisorer.

Grundprinciper vid köp och försäljning av verksamhet

Inledning

Utifrån vad som anförts ovan är det möjligt att formulera fyra grundläggande principer enligt nedan vid köp och försäljning av verksamhet mellan nämnderna. Principerna bygger på att priset utgörs av utförande nämnds självkostnad där beräkningsgrunderna öppet redovisas och beslutas av nämnden senast i samband med nämndens budget/verksamhetsplan för nästkommande år samt att köpen respektive försäljningen i så stor utsträckning som möjligt bygger på skriftliga överenskommelser.

1. Självkostnad

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst. Principen gäller för både frivillig och specialreglerad verksamhet och tar sikte på det totala avgiftsunderlaget inom en verksamhet. Något generellt undantag från självkostnadsprincipen för verksamhet som är konkurrensutsatt finns inte i lagen.

Priset för samma tjänst bör däremot kunna variera mellan olika kunder beroende av överenskommelse eller avtal. Det bör alltså vara möjligt att förhandla fram ett lägre pris för abonnemangslika överenskommelser för flera platser inom t.ex. ett äldreboende än för enstaka köp av platser vid samma äldreboende.

Vid beräkningen av internpriset ska samtliga direkta och indirekta kostnader ingå i priset. Vidare ska priset beräknas utifrån bruttokostnaden, dvs. exklusive avgifter från den enskilde såvida inte den säljande stadsdelsnämnden har intäkter från brukaren. Detta kan exempelvis gälla boendehyror på vissa äldreboenden där de boende har egna hyreskontrakt. I sådana fall ska priset beräknas inklusive dessa intäkter.

Direkta kostnader

Direkta kostnader eller särkostnader, kan hänföras till vad verksamheten presterar. Följande kostnader ingår: personal, material, inventarier, köpta tjänster, lokaler och hyror samt lokal administration. I direkta kostnader finns både rörliga och fasta kostnader. Kostnaderna kan variera beroende på de olika tjänster som enheten tillhandahåller.

Indirekta kostnader

Med indirekta kostnader menas verksamhetens overheadkostnader. De overheadkostnader som ingår är gemensam personaladministration inklusive IT-kostnader, gemensam ekonomiadministration inklusive IT-kostnader samt övrigt t.ex. gemensam ledning, arkivfunktion, internkontroll, utbildning samt eventuella andra gemensamma resurser inom förvaltningen.

Det är möjligt och ibland önskvärt att beräkna de indirekta kostnaderna schablonmässigt som ett procentuellt påslag på de direkta kostnaderna. Beräkningsgrunderna för detta ska dock alltid kunna redovisas.

Det är viktigt att notera att i den säljande förvaltningens pris ska inte inräknas dennes kostnad för medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), politisk nämnd samt myndighetsutövning (t.ex. biståndshandläggning) då denna kostnad ligger på den köpande förvaltningen.

2. Öppenhet

Stadens interna köp och försäljning av verksamheter ska ske utifrån förtroendefulla relationer mellan nämnderna. Det är därför viktigt att det finns en öppenhet kring redovisningen av beräkningsgrunderna vid prissättningen. Detta gäller inte minst för kostnader som av praktiska skäl schablonmässigt måste fördelas t.ex. samutnyttjad nattpersonal eller lokaler.

3. Stabila priser under året

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. De interna priserna ska fastställas i samband med nämndens budget/verksamhetsplan.

Eventuellt kan förändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisförändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

De priser som fastställs av nämnden bör redovisas inklusive respektive exklusive lokalkostnader för att möjliggöra jämförelser mellan kostnadsnivåer inom staden som inte beror på variationer i kostnaderna för lokaler.

4. Överenskommelser

Revisionskontoret har tidigare framhållit att individuella placeringsavtal och överenskommelser som i detalj beskriver den tjänst eller det uppdrag som ska utföras i det enskilda fallet alltid bör finnas som ett led i respektive nämnds kvalitetssystem. Dokumentationen är enligt stadens revisorer nödvändig för att åstadkomma en fungerande uppföljning såväl på individnivå som på förvaltningsnivå samt för att stärka brukarinflytandet i vård- och omsorgsplaneringen.

En sådan överenskommelse kan därutöver tjäna som ett specificerat underlag till vilka kostnader som ska ingå i priset. Exempel på detta kan vara om priset ska beräknas inklusive eller exklusive transport, vad som ska gälla vid sen frånvaroanmälan och uppsägning av platsen.

Bilaga 7:4

Det är av stor vikt att det i nämndens delegationsordning framgår vem eller vilka som har rätt att teckna dylika överenskommelser.

Verksamhets specifika överväganden

ÄLDREOMSORG

De verksamheter som är aktuella för internprissättning inom äldreomsorgen är främst servicehusboende, dagverksamhet samt äldreboende med heldygnsomsorg.

Servicehus

Priset för servicehusboende beräknas i två steg: en grundkostnad och sedan en tilläggskostnad för omsorg.

Grundkostnad

Grundkostnaden avser samtliga som bor i servicelägenhet, dvs. även de som inte har individuellt bedömd insats i form av hemvård. Priset uttrycks i kronor per dygn. Kostnaden debiteras för hela den tid som personen/hushållet bor i servicelägenheten, enligt kontraktsdatum.

Direkta kostnader

Direkta kostnader är:

- hyror och övriga lokalkostnader för gemensamma utrymmen i fastigheten
- övriga gemensamma kostnader.

Direkta kostnader för hyror och övriga gemensamma utrymmen i fastigheten behöver fördelas på lämpligt sätt. Om fastigheten har flera verksamheter ska hyror och övriga lokalkostnader för de gemensamma utrymmena fördelas på de olika verksamheterna i förhållande till antal lägenheter respektive besökare i de olika verksamhetsformerna. Den andel av kostnaderna som avser serviceboendet ska fördelas på samtliga hushåll som har serviceboende.

Övriga direkta gemensamma kostnader kan t.ex. bestå av reception, vaktmästeri och larmbevakning.

Restaurang, frisör och andra former av gemensamma aktiviteter ska inte medräknas om de vänder sig även till pensionärer som inte bor i servicehuset.

Överenskommelser

Om beställaren vill överlåta åt en biståndshandläggare på den stadsdelsnämnd där servicehuset är beläget att fastställa vårdnivån ska detta framgå av överenskommelsen.

Dagverksamhet

Priset ska uttryckas i kronor per biståndsbeslutad dag. Nettokostnaden för året divideras med antalet öppettid dagar. Priset ska anges inklusive och exklusive såväl hyror som resor. Debitering ska ske utifrån biståndsbeslutet.

Intäkter

Intäkter från eventuell försäljning av produkter som framställts, ska dras av från bruttokostnaden vid prissättningen.

Överenskommelser

Resorna ska betalas av köparen. Det kan dock finnas samordningsvinster om säljaren samordnar resorna och därför bör priset anges inklusive och exklusive resor. Av överenskommelsen ska framgå vem som ansvarar för beställningen av transporter.

Äldreboende med heldygnsvård (*ålderdomshem, gruppboende och sjukhem*)

Priset ska uttryckas i kronor per utfört vårddygn (såvida inte överenskommelse träffats om abonnemang av visst antal platser) och ska vara enhetligt för hela den särskilda boendeformen inom enheten. Kostnaden debiteras hela den tid som personen/hushållet bor i äldreboendet enligt kontraktsdatum. Om kostnaderna för en särskild inriktning (t.ex. somatisk, demens, onkologi) är avsevärt högre/lägre än den genomsnittliga kostnaden för samtliga inriktningar inom en verksamhet, bör särskilt vårddygnspris beräknas för den inriktningen. Vid redovisning av beräkningsgrunderna ska kalkylerad beläggning kunna redovisas.

OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSHINDER

De verksamheter som är aktuella för internprissättning inom verksamhetsområdet är främst daglig verksamhet samt korttidshem.

Daglig verksamhet

Priset ska uttryckas i kronor per beslutad dag i en differentierad prismodell enligt det omsorgsnivåsystem som finns för daglig verksamhet. Omsorgsnivåbedömningen för daglig verksamhet omfattar sex olika nivåer. De anvisningar som finns för omsorgsnivåbedömning kan tjäna som utgångspunkt för prissättningen av respektive nivå. Det är viktigt att vid prisberäkningen skilja mellan omsorgsnivåbedömningen, som görs utifrån direkt personalstöd, och självkostnaden för en person i en viss nivå, eftersom den även ska omfatta samtliga direkta och indirekta kostnader.

Nettokostnaden för året divideras med antalet öppettid dagar. Priset ska anges inklusive och exklusive hyror respektive resor. Vid beräkning av priset ska ej kostnaden för brukarens mat ingå, då detta ska debiteras brukaren av utförande stadsdelsnämnd.

Överenskommelser

Resorna ska betalas av köparen. Det kan dock finnas samordningsvinster om säljaren samordnar resorna och därför bör priset anges inklusive och exklusive resor. Av överenskommelsen ska framgå vem som ansvarar för beställningen av transporter.

Korttidshem

Priset ska uttryckas i kronor per beslutat dygn (såvida inte överenskommelse träffats om abonnemang av visst antal platser) i en differentierad prismodell

Bilaga 7:6

enligt det omsorgsnivåsystem som finns för korttidshem. Omsorgsnivåbedömningen för korttidshem omfattar fem olika nivåer. De anvisningar som finns för omsorgsnivåbedömning kan tjäna som utgångspunkt för prissättningen av respektive nivå. Det är viktigt att vid prisberäkningen skilja mellan omsorgsnivåbedömningen, som görs utifrån direkt personalstöd, och självkostnaden för en person i en viss nivå eftersom den även ska omfatta samtliga direkta och indirekta kostnader.

Nettokostnaden för året divideras med antalet öppettid dagar vilket i princip är 365. Priset ska anges inklusive och exklusive hyror respektive resor. Vid redovisning av beräkningsgrunderna ska kalkylerad beläggning kunna redovisas.

Överenskommelser

Resorna ska betalas av köparen såvida inte ansvaret för transporten åvilar särskolan/skolan. Det kan dock finnas samordningsvinster om säljaren samordnar resorna och därför bör priset anges inklusive och exklusive resor. Av överenskommelsen ska framgå vem som ansvarar för beställningen av transporter.

SOCIALPSYKIATRI

De verksamheter som är aktuella för internprissättning inom psykiatrin är främst boende och sysselsättning.

Boende

Priset ska uttryckas i kronor per utfört dygn (såvida inte överenskommelse träffats om abonnemang av visst antal platser). Kostnaden debiteras hela den tid som personen/hushållet bor i boendet enligt kontraktsdatum. Om kostnaderna för en särskild inriktning är avsevärt högre/lägre än den genomsnittliga kostnaden för samtliga inriktningar inom en verksamhet, bör särskilt dygnspris beräknas för den inriktningen. Vid redovisning av beräkningsgrunderna ska kalkylerad beläggning kunna redovisas.

Sysselsättning

Priset ska uttryckas i kronor per beslutad dag. Nettokostnaden för året divideras med antalet öppettid dagar. Priset ska anges inklusive och exklusive såväl hyror som resor.

Intäkter

Intäkter från eventuell försäljning av produkter som framställts ska dras av från bruttokostnaden vid prissättningen.

Överenskommelser

Eventuella arrangerade resor till sysselsättningen ska betalas av köparen. Det kan dock finnas samordningsvinster om säljaren samordnar resorna och därför bör priset anges inklusive och exklusive resor. Av överenskommelsen ska framgå vem som ansvarar för beställningen av transporter.

BARN MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Kommunstyrelsen beslöt den 9 februari år 2000 om ersättningsregler mellan stadsdelsnämnderna avseende barn med behov av särskilt stöd (Dnr 1153/99). Beslutet innebär följande:

Inom de pedagogiska verksamheterna (förskoleverksamhet, förskoleklass, skolbarnsomsorg och grundskola) förekommer normalt inte köp och sälj mellan stadsdelsnämnderna, eftersom schablonerna i resursfördelningsmodellen går till den stadsdel, där barnet är inskrivet.

Resurser för barn med behov av särskilt stöd fördelas via fördelningsnycklar i ett tilläggsbelopp och via grundschablon för grundskola. Svenska som andra språk är ett ämne som andra ämnen i grundskoleverksamheten och ingår därför i grundschablonen. Grundschablonen inkluderar också ett basbehov av modersmål och av insatser för barn med behov av särskilt stöd. I basbehovet ingår extra stödinsatser av sådan omfattning som eleven kan behöva tillfälligt eller återkommande utöver den reguljära undervisningen. För sådant behov ska därför inte ersättning sökas från hemstadsdelen.

De tidigare schablonerna för svenska som andra språk, modersmål, flyktingbarn och barn med behov av särskilt stöd har slagits samman till ett tilläggsbelopp som fördelas efter socioekonomiska förutsättningar. Tilläggsbeloppet ska täcka behov av extra stödinsatser som eleven kan behöva för att nå de uppsatta målen. Insatserna utformas av stadsdelsnämnderna och enheterna utifrån de lokala behoven. Resurser enligt tilläggsbeloppet fördelas till den stadsdelsnämnd där eleven är folkbokförd. Vid mycket stora behov av extra stöd kan medel därför sökas hos hemstadsdelen för kostnader som inte täcks av grundschablonen. Det kan till exempel avse extern skolplacering eller långvariga omfattande insatser i skolan. När medel sökes hos hemstadsdelen för extra stöd ska faktiska merkostnader redovisas.

Barn och grupper som omfattas

Barn och ungdomar kan ha behov av särskilt stöd p.g.a. fysiska, psykiska eller sociala skäl. De barn som har rätt till extra insatser är dels barn med diagnostiserade medicinska handikapp eller sjukdomar, dels barn med odiagnostiserade grava koncentrationssvårigheter och utvecklingsförseningar.

Insatser som köps och säljs mellan stadsdelsnämnderna

De insatser som stadsdelsnämnderna främst köper och säljer av varandra är placeringar på resursavdelningar eller i särskilda (undervisnings-) grupper samt stödpersoner, elevassistenter och andra former av individuellt stöd.

Placeringar på resursavdelningar eller i särskilda grupper

Priset ska anges i kronor per termin/halvår. Priset ska beräknas på det antal barn som normalt ska ingå i gruppen, inte på dagsaktuellt barnantal.

Hyreskostnader och driftkostnader som el och vatten, ska normalt täckas av lokaldelen i schablonen. Dessa lokalkostnader ska därför inte ingå i beräkningarna.

Bilaga 7:8

Personalkostnaderna beräknas per helår och divideras med två. För skolbarn med heldagsomsorg ska kostnader för fritidspersonal också ingå.

Från den beräknade kostnaden per barn och termin ska erhållen schablon exklusive lokalschablon dras ifrån.

Assistenter och andra former av individuellt stöd

En del barn är inskrivna i ordinarie grupper men har en personlig assistent. Den kostnad som hemstadsdelen ska betala är extrakostnaden för assistenten. Alla andra kostnader täcks av schablonen.

För assistenter med tidsbegränsad anställning ska kostnaden beräknas för faktisk anställningstid under terminen.

Överenskommelse

Det är mycket viktigt att skriftliga överenskommelser görs mellan stadsdelsnämnderna för barn med behov av särskilt stöd.
